

Poradca Pestovateľa

Vydáva Agrada s.r.o. a Iniciatíva prosperujúce olejníny (IPO)

ČÍSLO 2 (ROČNÍK IV.)

MAREC 2014

PESTOVATEĽOM

Predbežná pozvánka na DEŇ POĽA REPKY (upresnená bude neskôr)

13. mája 2014 od 9.30 (utorok) sa koná na **PPD Prašice**

(blízko el. rozvodni Malé Bedzany u Topoľčian)

14. mája 2014 od 9.30 (streda) sa koná na pok. poli **AGROCOOPU p.v.d. HUL**

(cesta Hul-Radava uprostred napravo)

Stagnácia až pokles cien agrárnych komodít

Svetu, EÚ i SR a ČR sa v roku 2013 darilo z pohľadu úrod obilnín i olejní. To sa odrazilo vo veľkom poklese farmárskych cien. Pokiaľ navzájom porovnáme ceny za december 2012 a 2013, tak potom cena potravinárskej pšenice, kŕmnej kukurice, repky, slnečnice i vajec klesla asi o 22 až 26%. Prakticky sa nezmenila celkom dobrá cena sladovníckeho jačmeňa. Bravčové stagnuje na hranici rentability, hrach pri stále nízkej cene zostáva na svojom.

Tab. 1. Produkcia obilnín a olejní vo svete a v EÚ. Údaje v mil. ton. Podľa USDA 10.1.2014-zaokrúhlené

Komodita	Územie /rok	2010/11	2011/12	2012/13	Odhad 2013/14
Pšenica	Svet	652	696	656	713
	EÚ	136	137	134	143
Kukurica jačmeň a iné	Svet	1098	1153	1132	1259
	EÚ	141	147	146	159
Ryža lúpaná	Svet	449	465	470	471
	EÚ	2	2	2	2
Obilie celkom	Svet	2200	2314	2227	2443
	EÚ	279	287	282	304
Olejnaté semená	Svet	456	443	474	506
	EÚ	29	29	28	31
Repka	Svet	61	62	61	70
	EÚ	20,8	19,1	19,2	20,9
Slnečnica	Svet	33	41	36	44
	EÚ	6,9	8,3	7,0	8,7

Tab. 2. Vývoj EÚ zásob u vybraných komodít rastlinnej výroby. Zaokrúhlené. Podľa USDA – údaje z januára 2014.

Komodita	Zásoby oproti spotrebe v %				
	2009	2010	2011	2012	2013
Pšenica	13	10%	11%	8%	10%
Kukurica a ostatné obilie	17%	11%	9%	7%	9%
Jačmeň celkom	23%	14%	10%	7%	10%
Obilie celkom	15%	10%	10%	7%	9%
Olejnaté semená	7%	7%	7%	5%	7%
Repka	8%	8%	8%	6%	7%
Slnečnica	13%	5%	7%	3%	5%
Rastlinné tuky	9%	6%	6%	6%	5%

Cena mlieka sa zvýšila o 21%, semeno horčice sa predáva o 10% drahšie, mak o 45% a to už minuloročná cena bola dobrá. Zemiaky po mediálnej masáži nezmyselne podražili o 77% z prijateľnej vlašskej ceny. Tieto ceny vychádzajú z českých trendov, kedy situácia na Slovensku môže byť o pár percent horšia, pretože česká koruna oproti euru asi o 9% devalvovala z asi 25 na 27,5 Kč/€. Ceny agrárnych komodít pritom vychádzajú zo zahraničných cien v eurách.

V roku 2014 očakávame ďalší mierny pokles farmárskych cien cca do 10% u pšenice na asi 160-180 €/t; kŕmna kukurica sa bude predávať zhruba za 150-160 €/t, repka za 340-360 €/t, slnečnica bude oproti repke asi o 5% nižšie. V Česku približne v termíne 5.3.2014 ponúkajú farmárom z novej žatvy ceny 10 tis. Kč/t (366€/t), pri veľkej dodávke až 10200 Kč/t (374 €/t) repky. Cena sladovníckeho jačmeňa pravdepodobne narastie na 200-210 €/t. Spoľahlivo bude drahý mak s cenou cca 2 – 2,5 €/kg. Horčica bude mať tiež dobrú cenu okolo 0,8 €/kg.

Tab. 3. Vývoj cien agrárnych komodít a potravín podľa FAO (AMIS č.15, február 2014) v %.

Agrárne ceny komodít za svet (100% = január 2000)		
Komodita	január 2013	január 2014
Obilniny + semenné olejníny celkom	293,6	248,4
Pšenica	277,4	224,1
Kukurica	313,8	222,3
Ryža	212,6	178,5
Sója	276,1	260,1
Ceny potravín za svet (100% = priemer rokov 2002-2004)		
Potravina	január 2013	január 2014
Celkom	212,9	203,4
Obilniny	244,0	188,4
Oleje a tuky	200,3	188,6
Cukor	267,8	221,7
Mäso	184,3	185,2
Mlieko a mliečne výrobky	208,5	267,7

Súčasným svetovým trendom: neočakávaný rast svetového dopytu po tukoch, rekordný, ale v porovnaní s očakávaním o dosť horší zber sóje v južnej Amerike, prudko zvyšujú ceny. Týka sa to i obilnín. Záver: chvíľu počkať a zatiaľ žiadať ceny najmenej na minuloročnej úrovni.

Cena mlieka naďalej porastie, ako rastú i ázijské – čínske trhy. Práve v mliekarenstve – sušené mlieko a syry – vidíme budúcnosť agrárneho sektoru EÚ. EÚ je pre produkciu mlieka ako stvorená, mlieko úspešne produkuje a má v ňom skvelú budúcnosť pri fungujúcom trhu s Áziou.

V tabuľkách 1 - 3 uvádzame základné údaje. Podľa všeobecných zásad by zásoby mali byť na úrovni 20%. Nesmieme sa stratiť vo veľkých číslach. Je pravda, že svet v roku 2014 vyrobil okolo 2,4 miliardy ton obilia, EÚ asi 304 mil. ton, SR cca 3,4 mil. ton. Pokiaľ to ale prepočítame na obyvateľov (svet 7,1 miliárd, EÚ 504

mil., SR 5,5 mil. ľudí), vyjde nám produkcia na osobu vo svete 338 kg, v EÚ 603 kg a v SR 618 kg. To dáva krídla budúcnosti – svet potraviny nevyhnutne potrebuje, už je zháňa a kupuje a bude iba lepšie! Vidí problémy v Egypte – to nie je boj o demokraciu – to je hlavne potravinová chudoba obyvateľstva, ktoré svoj počet za 50 rokov zväčšilo 4-5 krát.

Z tabuľky 3 je vidieť zdanlivo značný rast cien agrárnych komodít a potravín. Pri porovnaní s rastom cien energií je ale 2-3x menší, za kovmi zaostáva asi o polovicu. Zásadný vplyv má pochopiteľne prepád kurzu doláru, z ktorého ceny sa vychádza. Svet rastie, bohatne, konzumuje stále viac zhodnotenej potraviny. Zdroje prestávajú stačiť i napriek záujmu všetkých vlád sveta o „lacný chleba“. Chýba voda a úrodná pôda.

Ing. Vlastimil Mikšík, Ph.D., prof. Jan Vašák, CSc, ČZU v Praze

Růst kořenů ozimé řepky na jižním Slovensku

Zimy jsou velmi mírné. Ta letošní je historicky vůbec nejteplejší. Bohužel je i velmi suchá, takže musíme počítat s velkým tlakem škůdců. Řepka je každopádně ve velmi dobrém stavu (tabulka). Pokud by jako loni bylo chladno a vlhko od dubna do poloviny června, můžeme čekat rekordní úrody.

Růst kořenů řepky ozimé (gramy svěží hmoty na 10 rostlin).

Rok 2012/13. Odběry 24. - 25.10.2012 a 15.- 16. 3.2013	Nadzemní biomasa		Kořeny	
	Jeseň	Jar	Jeseň	Jar
	236 g = 100%	689 g = 292%	17 g = 100%	109 g = 641%
Rok 2013/14. Odběry 23. - 24.10.2013 a 27.- 28.2.2014	242 g = 100%	355 g = 147%	33 g = 100%	129 g = 391%

Agrocoop Hul o.NZ, PPD Prašice o.TO – u obou v průměru 45 rostlin/m², hodnoceny odrůdy Ladoga, Exquisite, Rohan. Předplodina oz.pšenice, sláma ponechána, minimalizace.

Odhady podle stavu řepky a růstu kořenů od jeseň do jara korelují jen asi ze 30% s budoucím výnosem

semen. Ten může letos být podle jara cca 2,1 až 2,9 t/ha, pokud vyjdeme ze střední hodnoty let s OK řepkou kolem 2,5 t/ha semen. U hodnocených podniků mezi 3 – 4 t/ha.

Mezi odrůdami jsou v mohutnosti kořenů gigantické rozdíly. Za průměr obou lokalit má spodních 5 odrůd hmotnost kořenů jen 123 g a horních pět 318 g /10 rostlin. Takové rozdíly ve výnosech semen určitě nebudou. Víme, že mohutné odrůdy jsou výnosově srovnatelné s polotrpslíky. Ale mohutný kořen = ochrana proti suchu. A o to jde.

Platí, že více rostou slabé rostliny. Když Hul měl na jeseň hmotnost kořenů jen 21 g a Prašice 46 g/10 rostlin, na jaře se „síly“ vyrovnaly: Hul 133 g, Prašice 125 g/10 rostlin.

J.Vašák, P.Bokor, H.Zukalová, L.Černý (ČZU, SPU, Agrad).

Fialové řepky a žluté špičky listů ozimé pšenice.

Noční teploty pod +5°C jsou pod vegetačním minimumem růstu nadzemní hmoty. Ta roste hlavně v noci. To se totiž nerozkládají auxiny. Dělivé pletivo meristemem ale přidává další buňky a chlorofyl. Buňky se však nezvětšují, nerostou = studené noci. Zelený chlorofyl v meristemech přibývá, stejně jako když dám na podzim azolový regulátor. A chlorofylu přibude tolik, až se jeví jako modrý – fialový. Po oteplení, nejlépe vlahý deštěk, vše okamžitě zmizí. Dusík to tedy nespraví – čekáme na teplo a vodu.

Složitější jsou žluté špičky pšenice – hlavně snad odrůdy Genius, Ludwig, Bardotka ap., ne tedy Bohemia. Vytvořili jsme několik teorií, od různých postřiků až po mangan. Pak jsme od nich rychle ustoupili. Zdá se, že jde o vliv nějaké přikřížené linie. Potvrdil to i Ing.P.Horčíčka, Ph.D., hlavní šlechtitel Selgenu. Jde tedy o stresovou fyziologickou reakci „krve slabé linie“. Vše zmizí stejným vlivem jako u řepky.

L.Černý, H.Poluchová, J.Raich, J.Vašák (ČZU, PPD Prašice, Agrofert).

Jarní agrotechnika řepky a sucha

Letošní zima a předjaří se zásadně liší od loňského roku. Jaro se otevřelo velice brzy, v polovině februára. Pro řepku na první pohled ideální stav – dlouhý podzim, krátká řepková zima (asi 2 týdny) a včasné otevření jara. Problémem je ale dlouhotrvající sucha, které neumožňuje posun aplikovaného dusíku hlouběji ke kořenům. Řepky tak nemají k dispozici dostatek přístupného dusíku. Ten kdo aplikoval ledky a DASu o dusík tolik nepřišel. Kdo však dal močovinu, vlivem volatilizace došlo k úniku dusíku v podobě čpavku do

ovzduší. K vyšším ztrátám dusíku dochází za vyšších teplot, sucha a na zásaditějších půdách. Suché počasí, ale také mrazivá rána se slunnými dny kdy teploty atakují až 15°C, nejsou zrovna ideální podmínky pro růst řepky. Stále chybí teplý jarní déšť, který dodá tolik potřebnou energii pro začátek růstu. Loni nám v tuto dobu řepky nerostly zimou, letos naopak suchem. V obou letech jsme včas pohnojili, ale dusík zůstal dlouho nevyužit. Vzhledem ke stále mrazivým ránam nelze zatím ani doporučit DAM. Ten sice není listové

hnojivo, ale v tejto situácii asi najlepšie riešenie. U DAMU môže také ale za sucha dojsť ke ztrátam dusíku.

Objevujú sa prvé nálety krytonosov, zhruba o mesiac dříve než v minulom roku. Doporučením je pro prvé postřiky použít levné pyrethroidy. Dražší a účinnější insekticidy si ponechat na jistotu. Hmyz sice je aktivní, ale chladná rána mu nesvědčí. Zatím nám také nevykvetl „zlatý déšť“ (*Forsythie*).

Řepku můžeme za této situace stimulovat 5% roztokem močoviny v kombinaci s Atonikem. Lze použít místo močoviny i DAM, ale koncentrace dusíku by neměla překročit 2,5 %. Kombinace roztoku močoviny a Atoniku je již řadu let odzkoušená a výborně funguje. Během jarního období bychom měli 1 až 2-krát apliko-

vat listová hnojiva. Nejlépe pokud odebereme rostliny na listové analýzy a na základě jejich výsledků řepku dohnojíme. Velmi často chybí v rostlinách bór, ve vyšších polohách i síra, ale také přibývá deficitů draslíku. Paušální aplikací listových hnojiv s obsahem bóru popř. síry nic nezkažeme, ale vždy je lepší variantou cílená aplikace hnojiv dle výsledků listových analýz. Pokud bude sucho přetrvávat i v době termínu ošetření regulátory růstu, je lepší je neaplikovat. Suchem stresovaná rostlina na regulátory (inhibitory růstu) reagují poklesem výnosu.

Bečka D., Vašák J. (ČZU Praha)

Stratégia ochrany proti škodcom repky ozimnej

Jar v tomto roku prišla skôr ako by sme očakávali a oveľa skôr ako v roku 2013. Väčšina pestovateľov už stihla vysiať skoré jarné plodiny a prihnojiť oziminy. Teraz sa pestovatelia sústreďujú na ochranu porastov repky ozimnej pred náletom stonkových krytonosov (krytonos repkový - *Ceutorhynchus napi* a krytonos štvorzubý *Ceutorhynchus pallidactylus*), ktorí ako prví z jarných škodcov ich môžu vážne poškodiť. Veľmi dôležité je zvoliť vhodný insekticíd a termín ošetrenia proti krytonosom.

Ošetrenie by sa malo urobiť po prekročení prahových hodnôt. Nálet imág je možné sledovať pomocou žltých misiek (Mörickeho misky) alebo žltých lepových pásov. Prítomnosť týchto škodcov môžeme zistiť aj vizuálne prehliadaním rastlín. Prahom škodlivosti je chytených 6 imág za 3 dni priemerne na jednu misku, 2 imága zachytené na jeden lepový pás za rovnaké obdobie alebo zistené 1 imágo na 40 rastlín pri vizuálnom hodnotení. Aplikáciu môžeme vykonať aj vtedy ak budú pozorované prvé páriace sa jedince, čo je obdobie pred kladením vajíčok.

**Stratégia ochrany. Na začiatku náletu, pri zistení pr-
vých imág krytonosov** je pravdepodobne vhodnejšie pou-
žiť pyrethroidy, ktorých aplikácia je finančne menej
náročná. Pri použití pyrethroidov (Karate Zeon 5 CS, Decis
EW 50, Vaztak 10 EC ...) treba brať do úvahy, že nemajú
hlbkový účinok a vyžadujú vyššiu dávku vody na ha. Pos-
treková kvapalina musí dokonale pokryť povrch rastliny.
Pyrethroidy majú výrazný repelentný účinok, ale kratšiu

reziduálnu dobu a nesmú sa aplikovať pri teplotách nad 25°C. Na ochranu repky proti krytonosom tiež môžeme použiť systémové neonikotinoidy (Proteus 110 ED, Biscaya 240 OD, Mospilan 20 SP...). Pri zistení vyššieho počtu krytonosov insekticidy obsahujúce organofosfáty a pyrethroidy (Nurelle D). Všetky insekticidy majú kontaktný, požerový a pomerne dlhý reziduálny účinok.

Roky s miernymi zimami, bez výraznejších zrážok a so slabými zrážkami v jarnom období sú vhodnejšie pre prezimovanie krytonosov v porovnaní s rokmi s vyššími úhrnmi zrážok na jar. Vysoký obsah vody v pôde (povodne, časté zrážky) môžu výrazne znížiť početnosť krytonosov v jarnom období, ako tomu bolo napríklad na jar v roku 2011, keď v roku 2010 spadlo veľké množstvo zrážok. V tomto roku môžeme očakávať vyššie výskytu krytonosov v porastoch repky na jar.

Ochrana proti stonkovým krytonosom by sa nemala podceňovať. Ošetrenie porastov repky nechráni rastliny len proti poškodeniu stoniek krytonosmi, ale neskôr aj proti infekcii rôznymi patogénmi. Najmä patogénne druhy spôsobujúce verticiliové vädnutie repky využívajú poškodenia spôsobené stonkovými krytonosmi a prenikajú do vodivých pletív, čím spôsobujú vädnutie a núdzové dozrievanie rastlín. V takomto prípade správne použitý insekticíd je aj najlepším fungicíd.

Ing. P.Bokor, Ph.D. Katedra ochrany rastlín, SPU v Nitre

Výskyt kvetárky kapustovej v poloprevádzkových pokusoch

Na jeseň v roku 2013 a na jar v roku 2014 sme sledovali poškodenie koreňov repky ozimnej kvetárkou kapustovou (*Delia radicum*) na lokalitách Hul a Prašice. Na každom sledovanom variante sme vykopali na rôznych miestach 20 rastlín. Korene rastlín sme zbavili zvyškov hliny, umyli ich, odmerali priemer koreňového krčka a zhodnotili povrchové poškodenie koreňov larvami kvetárky kapustovej. Vyššie napadnutie a väčší stupeň poškodenia koreňov sme zistili na lokalite Prašice. Na jeseň sme zistili, že larvami kvetárky kapustovej boli poškodené korene repky ozimnej s priemerom koreňového krčka väčším ako 5 mm. Najvyšší stupeň poškodenia sme zistili najmä na dobre vyvinutých rastlinách s priemerom koreňového krčka nad 9 mm.

Počas zimy korene rastlín výrazne narástli. Hoci sa to na prvý pohľad nezдалo, po prezimovaní sme zistili väčšie poškodenie koreňov na oboch lokalitách. Výraznejšie poškodenie koreňov mohli spôsobiť larvy kvetárky počas teplej jesene skôr ako sa zakuklili. Pri hodnotení na jar

sme nezistili závislosť medzi stupňom napadnutia koreňov a ich vývojom. Priemer koreňových krčkov rastlín repky bol od 7 do 13 mm. Priemerná šírka koreňového krčka zdravých koreňov, bez poškodenia, bola 9 mm. Najvyšší stupeň poškodenia bol zistený najmä u rastlín s priemerom koreňového krčka okolo 12 mm.

Výraznejšie povrchové poškodenie koreňov repky ozimnej môže nepriaznivo ovplyvniť zdravotný stav porastov a rozšírenie fómovej hniloby, najmä v rokoch s vyššími úhrnmi zrážok na jeseň a s miernou zimou. Napriek miernej zime sú v súčasnosti porasty repky v Huli a v Prašiciach vo veľmi dobrom zdravotnom stave, bez výraznejších príznakov fómovej hniloby. Len na niekoľkých rastlinách bola viditeľná fómová škvrnitosť na listoch. Rozvoju fómovej hniloby pravdepodobne zabránilo obdobie s nízkymi úhrnmi zrážok na konci jesene a počas zimy.

Ing. P.Bokor, Ph.D. Katedra ochrany rastlín, SPU v Nitre

Vliv roztoků močoviny na výnos jarního ječmene

Nedostatek srážek za zimu 2013/2014 a pokračování sucha dává otázku na možnosti jarního hnojení za takovýchto podmínek. Pro korekci výživného stavu během vegetace jsou vhodné 5% roztoky močoviny (10 kg močoviny/200 l vody).

Vliv pěti procentního roztoku močoviny TM s pesticidy na výnos a kvalitu ječmene.

Var.	Konec odnožování	Třetí kolénko	Naduřelá pochva vlnkového listu	2011		2013	
				Výnos t/ha	N-látky %	Výnos t/ha	N-látky %
1 (K)	Mustang Sunagreen Archer Top	Terpal C	Amistar Xtra	3,65	11,2	8,18	10,1
2	Mustang Sunagreen Archer Top roztok močoviny	Terpal C	Amistar Xtra	3,85	11,8	8,33	10,1
3	Mustang Sunagreen Archer Top roztok močoviny	Terpal C roztok močoviny	Amistar Xtra	3,93	12,2	8,51	10,2
4	Mustang Sunagreen Archer Top roztok močoviny	Terpal C	Amistar Xtra roztok močoviny	4,62	11,7	-	-
5	Mustang Sunagreen Archer Top roztok močoviny	Terpal C roztok močoviny	Amistar Xtra roztok močoviny	4,89	12,6	8,54	10,5

Pro porovnání uvádíme v tabulce výsledky suchého ročníku 2011 s výnosy kolem 4 t/ha a srážkově bohatého ročníku 2013 se studeným jarem a výnosy nad 8 t/ha. Pokud bude sucho letos (2014) pokračovat, zkušenosti z roku 2011 mohou zajistit odpovídající výnos a kvalitu sklízeného zrna.

Rok 2011 - aplikace listové výživy TM v podobě 5% roztoku močoviny k dodávaným vstupům přineslo výrazné navýšení výnosů a zvýšení obsahu N-látek na horní hranici sladovnické jakosti. Největší vliv na výnos měly aplikace ve fázi naduřelé pochvy praporcového listu. U varianty, kde byla močovina přidána ke každé aplikaci, stoupl výnos vůči kontrole o 1,24 t/ha, respektive o neuvěřitelných 34%! Základní dávkou N hnojení bylo 60 kg N/ha v LAD 27 po zasetí na povrch = pro suché oblasti optimum, předplodina ozimá pšenice.

Rok 2013 – srážkově bohatý ročník s uvolňováním i vyplavováním dusíku během celého jara. Nízké teploty brzdily vývoj rostlin a daly základ velkému klasu. Vliv listové výživy nebyl zdaleka tak velký jako při suchém jaru. Znovu nejlépe dopadla varianta s přihnojením ke každé pesticidní aplikaci + 0,36 t/ha, čili jen 4,4%.

Z dřívějších výzkumů vychází, že pokud očekáváme dlouhou vegetaci – a to při časném setí od konce února je letos – vyplatí se zvýšit dávku N z celkových cca 60 kg N/ha na 90 kg N/ha. Pochopitelně dávku N dělíme: asi 2/3 před setím a 1/3 nejspozději ke konci odnožování. Pokud ale bude sucho trvat, je výnosově jedno (ekonomicky ale ne!) kolik a jak hnojím. V těchto suchých případech se osvědčí roztoky močoviny.

Chybějící síra je problém i u obilnin. Pozitivní vliv hnojení ječmene sírou byl u granulovaného hnojiva

Wigor S (90 % elementární síry + 10 % bentonit). Při základním hnojení N na hladině 60 kg N/ha se výnos při dodání 30 kg S/ha zvýšil o 1,1 t/ha a při hnojení 60 kg S/ha o 0,7 t/ha. Dávka kolem 40 kg S/ha se jeví jako optimální. Důležitá je aplikace před setím se zapravením hnojiva do půdy. Při aplikaci na povrch půdy je hnojivo v konkrétním roce neúčinné – nerozpouští se vodou, ale je degradováno půdní mikroflórou. Při takové aplikaci, je síra využita až u následné plodiny.

Nedostatky síry během vegetace lze řešit aplikací síry na list. Možností je roztok hořké soli ($Mg SO_4$). Hnojivo nestačí a je nutné použít specializovaná hnojiva s vyšší koncentrací síry. Například **Ferti MK** – S 800 SC, které obsahuje 800 g mikromleté elementární síry v litru. Formulace SC zabezpečuje jeho dobrou rozpustnost při přípravě postřiku. Hnojivo je dobře přijatelné přes listovou plochu s vedlejším fungicidním účinkem, i přes půdu.

Správný postup při tvorbě Tank mixů:

- 1° Úprava pH vody
- 2° Rozpustné sáčky (WSB)
- 3° Rozpustné granule (SG, SX)
- 4° Dispergovatelné granule (WG)
- 5° Rozpustné prášky (WP)
- 6° Koncentrované suspenze (SC, Flow)
- 7° Emulgační kapaliny (EC, EW, ME)
- 8° Smáčedla
- 9° Rozpustné kapaliny (SL)
- 10° Foliární hnojiva

Příklad tvorby mixů z : Lintur 70 WG + Archer Turbo EC + 5% Močovina = 4°, pak 7°, pak 10°.

Ing. L. Černý, Ph.D., ČZU Praha

Odporúčanie pre ošetrovanie porastov ozimnej repky na jar 2014

ŠKODCOVIA

Popri správnej dusíkatej výžive je potrebné sledovať aj zaburinenie porastov repky a výskyt *stonkových škodcov* (*krytonos repkový* a *krytonos štvorzubý*). V súvislosti s nízkymi výsevkami a tým aj nižším počtom rastlín na jednotku plochy škodlivosť stonkových škodcov ešte narastá. Jedným z priamych následkov požeru *lariev* v stonkách repky je **zníženie vetvenia napadnutých rastlín na základe priameho poškodenia larvami**.

Následným skorším a silnejším rozšírením *hubových chorôb* najmä **cez výlezové otvory lariev krytonosov zo stonky**, môže prísť pestovateľ aj o celé rastliny. Rastliny napadnuté *hubovými chorobami dozrievajú predčasne* a semená z nich väčšinou vypadnú ešte pred žatvou alebo sa tieto rastliny prepadnú v poraste pod úroveň žacej lišty. Škody spôsobené stonkovými škodcami sú v poraste repky menej nápadné, ako napr.: škody spôsobené šeuľovými škodcami, avšak vlastné zníženie úrody ovplyvňujú výraznejšie.

Stonkoví škodcovia nie sú ale jediní, ktorí obľubujú repku a vzhľadom na dlhodobé pomerne vysoké zastúpenie repky v oseve sa premnožili aj ďalší škodcovia. Naplno využiť úrodový potenciál znamená držať porast repky **pod insekticídnu clonou**. **Najvyššiu návratnosť poskytujú 2 následné aplikácie dvojzložkového insekticídu NURELLE D v dávkach po 0,6 l/ha. NURELLE D pôsobí v repke nielen ako insekticíd, ale tiež ako „preventívny fungicíd“.**

Prvú aplikáciu je vhodné uskutočniť na začiatku najsilnejšieho náletu stonkových škodcov do porastu (v bežnom roku je to spravidla na začiatku kvitnutia zlatého dažďa v blízkom okolí porastu repky). **Druhú aplikáciu je následne potrebné uskutočniť v období silného náletu blyskáčika repkového**. Najneskôr však **3 dni pred začiatkom kvitnutia repky**. To býva asi 2-3 týždne po prvej aplikácii **NURELLE D**. Tým pokračuje v realizácii vhodnej insekticídnej clony. Druhá aplikácia insekticídu **NURELLE D** likviduje všetky oneskorené nálety stonkových škodcov a veľmi spoľahlivo aj celú populáciu *blyskáčika repkového* (vrátane jeho rezistentnej populácie). Tiež významne obmedzí výskyt *krytonosa šeuľového*, ktorý v tomto období uskutočňuje úživný požer. Taktiež potlačí rodičovskú generáciu *byľomora kelového*. **Takto ošetrovaný porast bude maximálne „navetvený“ s minimálnymi škodami spôsobenými stonkovými škodcami a blyskáčikmi a teda je pripravený pre „zúžitkovanie“ ďalších intenzifikačných vstupov.**

Insekticídnu clonu je vhodné predĺžiť aj v období kvitnutia repky aplikáciou systémovo pôsobiaceho insekticídu na báze neonikotinoиду. **Veľmi vhodný je nový systémovo pôsobiaci insekticíd BARIARD v dávke 0,3 l/ha**. Aplikuje sa v období, keď z prvých odkvitajúcich kvietkov repky sa začnú vytvárať šeuľe. Práve v tomto období začíná *byľomor kelový* a *krytonos šeuľový* klásť vajíčka do mladých šeuľí. Preto je v tomto čase potrebné a zároveň aj najvhodnejšie a najefektívnejšie, týchto *škodcov* likvidovať systémovo pôsobiacim insekticídom.

BURINY

Už skoro na jar je potrebné uskutočniť prehliadku porastov *ozimnej repky* a sledovať výskyt *burín*, pretože počas miernej zimy mohli *buriny* pozvoľne rásť. V jarnom období je potrebné sa zamerať predovšetkým na *burinové druhy*, ktoré dokážu repke konkurovať, prerásť ju a zhoršiť kvalitu zberu a zberaného produktu. Medzi tieto *burinové druhy* patrí predovšetkým *lipkavec obyčajný* a *parumanček nevoňavý*, ale tiež aj *pichliač roľný*, *mak vlčí*, rozširujúci sa *úhorník mnohodielný* a lokálne aj niektoré ďalšie *buriny*. Z *trávovitých burín* môže robiť problémy najmä *pýr plazivý* a prípadne aj *výmrv obilnín*, ak neboli porasty repky ošetrené selektívnym graminičidom na jeseň.

Jedným z *hospodársky najvýznamnejších a najškodlivejších dvojklíčnolistových burín* v repke *ozimnej* je *lipkavec obyčajný*. Jeho rozvetvená lodyha a postranné vetvy môžu dorásť až do dĺžky aj cez 150 cm a výškove v mnohých prípadoch prevyšujú porast repky. *Lipkavec obyčajný* dokáže vyprodukovať veľké

množstvo generatívnych orgánov, keď na jednej rastline môže vytvoriť až 800 nažiek. Okrem vlastného konkurenčného pôsobenia v priebehu vegetácie, a to vplyvu na zníženie úrody, nám prináša problémy aj v období zberu, nakoľko porast repky môže poľahnúť a nažky *lipkavca* zhoršujú aj kvalitu zberaného produktu (repkového semena).

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce *buriny* na ornej pôde patria *rumančekovité buriny*, predovšetkým *parumanček nevoňavý*, a okrem vplyvu na zníženie úrody nám tiež spôsobujú problémy pri zbere, pretože repku bežne prerastajú. Niektoré na jeseň používané herbicídy pre základné ošetrovanie repky vykazujú na *parumanček nevoňavý* zníženú účinnosť, a tak sa s problematikou jeho likvidácie v jarnom období stretávame pomerne často.

Ďalším problematickým *burinovým druhom*, ktorý sa v repke vyskytuje v ohniskách, je *pichliač roľný*. Pokiaľ je výskyt *pichliača* stredný prípadne až vysoký, dochádza k podstatnej redukcii úrody. V niektorých rokoch sa v jarnom období stretávame v kvitnúcich porastoch repky aj na červeno kvitnúcim *makom vlčím*.

Pokiaľ pri jarnej inventarizácii ozimnej repky zistíme, že sa v porastoch repky vyskytujú niektoré z nasledujúcich *burinových druhov*, ako sú: *lipkavec obyčajný*, *rumančekovité buriny*, *pichliač roľný*, ale tiež *mlieče* alebo *palina*, je jedinou možnosťou ako tento problém vyriešiť, aplikácia herbicídu **GALERA** v dávke **0,35 l/ha** v dávke vody 150-300 l vody/ha. Aplikáciu herbicídu **GALERA** na jar uskutočníme ihneď akonáhle *buriny* obnovia po zimnom období svoj vegetatívny rast, pričom túto aplikáciu je vhodné uskutočniť do začiatku vetvenia repky, a tiež v období, kedy denné teploty dosahujú aspoň + 12 ° a v noci teploty neklesajú pod + 4 °C, pričom takýto charakter teplôt zotrvá po aplikácii asi 3-5 dní. Aplikáciu herbicídu **GALERA** je možné uskutočniť nielen vo vode, ale aj v kombinácii s kvapalným dusíkatým hnojivom, napr.: typu DAM 390, alebo tiež v kombinácii s insekticídou **NURELLE D** v dávke **0,6 l/ha**, pokiaľ v rovnakom období je potrebné likvidovať aj *stonkových škodcov*.

Problematický v jarnom období môže byť v porastoch ozimnej repky aj výskyt *pýru plazivého*, ktorý mal byť riešený už na jeseň, aby skoro na jar neodčerpával živiny, ktoré repke na jar dodávame. Pokiaľ sa aj tak v ozimnej repke nachádza *pýr plazivý*, je možné použiť k jeho likvidácii graminicíd **GARLAND FORTE** v dávke **1,2-1,5 l/ha**. Aj pre **GARLAND FORTE** sú dôležitou podmienkou úspešných aplikácií teploty nad + 12 °C a obnovenie rastu *pýru* po zimnej prestávke. V prípade výskytu *dvojkľúčolistových* a *jednokľúčolistových burín* na rovnakom pozemku je možné herbicíd **GALERA** kombinovať s graminicídou **GARLAND FORTE** (ale len vo vode), ktorý sa proti *trávovitým burinám* aplikuje v nasledovných dávkach: proti *jednoročným trávam* a *výmrvu obilnín* v dávke **0,5-0,8 l/ha** a proti *pýru plazivému* v dávke **1,2-1,5 l/ha**.

CHOROBY

Súčasná hybridy a líniové odrody ozimnej repky reagujú silnejším navetvením, a tým aj vyššou úrodou na aplikáciu širokospektrálneho morforegulačného fungicídu **LYNX** v dávke **1,0 l/ha** v dávke vody **200-300 l vody/ha** v období kedy repka na jar dosahuje výšku asi 20-30 cm.

Táto aplikácia fungicídu s morforegulačným účinkom **LYNX** vedľa podpory silnejšieho navetvenia repky a skráteniu hlavnej stonky repky, ešte zvýši aj odolnosť porastu proti poliehaniu a potlačí skorý výskyt širokej škály chorôb, ako sú: *fómavá hniloba (Phoma)*, *pleseň šedá (Botrytis)*, *Cylindrosporium*, *biela hniloba (Sclerotinia)*, *múčnatka repková (Erysiphe cruciferarum)*, *černá repková (Alternaria)* a ďalším chorobám repky.

Práve prípravok LYNX má vedľa výrazného morforegulačného účinku aj silný fungicídny účinok. Aplikáciou fungicídu LYNX tak repku nielen zmorforegulujeme, ale ešte aj najlepšie ochránime proti chorobám.

Pokiaľ pestujeme trpzalčie odrody, je výhodnejšie nepoužívať skoro na jar silné morforegulátory a aplikovať len prípravok s fungicídny účinkom. Aj u porastov ozimnej repky, ktoré sú poškodené zimou, alebo sú výrazne nevyrovnané, je tiež výhodnejšie aplikovať skoro na jar len prípravok s fungicídny účinkom a obmedziť morforeguláciu.